

Billige utslippskutt

Det finnes faktisk lønnsomme klimatiltak.

Et gjentatt argument i klimagassdebatten er at det er kostbart å redusere norske utslipp - siden lite er å hente i vår

klimanøytrale vannkraftforsyning - og at vi derfor må akseptere svært kostbare tiltak for å oppnå mål om innenlandske utslippsreduksjoner.

Slik har for eksempel Gunnar Eskeland (NHH) og Marianne Ryghaug (NTNU) forsvart den kostbare satsingen på elbil (DN 19. september), mens andre igjen har forsvart den enda dyrere elektrifiseringen av Nordsjøen. For å sikre pillen argumenteres det gjerne med at den tunge statlige satsingen kan gi lærings-effekter og "vise verden veien" i klimapolitikken.

Det er da gledelig å kunne minne om at det faktisk finnes lønnsomme klimatiltak som kan gi store utslippskutt, og som er mer jordnære. Ved overkommelige omstillinger av matpolitikken kan Norges bidrag til globale utslipp reduseres med fire prosent (to millioner tonn CO₂-ekvivalenter), samtidig som norsk økonomi styrkes. Dette er like mye som 40 prosent av de samlede utslippene fra norske personbiler.

Selv om det finnes mange gode grunner til å redusere importvernet på jordbruksvarer, er dette slett ikke en nødvendig forutsetning for å oppnå utslippskutt i denne størrelsesorden. Med andre ord kan kuttet skje uten at hverken selvforsyningsgraden svekkes eller utslippene flyttes til andre land. Og dette vil altså være mer enn gratis for Norge.

Dette gunstige resultatet fremkommer i beregninger med en jordbruksmodell som inkluderer tall og sammenhenger for etterspørsel, kostnader, støtte, arealbruk, klimagassutslipp og kaloriinnhold for de viktigste norske jordbruksvarer. Det stilles krav om at selvforsyningsgraden basert på norske ressurser ikke skal være lavere enn i dag, og det tas hensyn til at spesielt matkornarealet er begrenset.

Ledetråden for å forstå resultatet finnes ved å se på noen nøkkeltall. Jordbruket står for hele 12 prosent av Norges totale utslipp hvorav tre fjerdedeler inngår i Kyotoavtalen mens én fjerdedel er reelle utslipp fra oppdyrket myr. Og rødt kjøtt fra drøvtyggere står

Forurenseren belønnes med vel 40 prosent av støtten til norsk jordbruk. Vi bør redusere forbruket av rødt kjøtt, skriver artikkelforfatteren.
Foto: Ole Morten Melgård

Kronikk Ivar Gaasland

alene for nær halvparten av jordbrukets utslipp. For eksempel er utslippene fra ammekyr og sau på 20-30 kilo CO₂-ekvivalenter per kilo kjøtt, mens de bare er to-tre kilo for hvitt kjøtt, og under én kg for melk og planteføde.

Men til tross for de høye utslippene, bidrar ikke rødt kjøtt med mer enn fem prosent av kaloriene som inngår i den såkalte selvforsyningsgraden. Og forurenseren betaler ikke, men belønnes med vel 40 prosent av støtten til norsk jordbruk. Mye av norsk jordbruksareal brukes altså til å produsere svært ulønnsomme og sterkt forurensende varer som teller lite i selvforsyningsgraden.

Hvilke innvirkning vil en slik reduksjon i utslippene få på dietten?

Den viktigste endringen er at vi må spise mindre rødt kjøtt og relativt mer fisk, melkeproduk-

ter, lyst kjøtt, og ikke minst korn og grønnsaker. Mens forbruket av rødt kjøtt må halveres for å oppnå nevnte utslippskutt, kreves det relativt små forbruksendringer for andre varer. Forklaringen er rett og slett at rødt kjøtt i forhold til næringsinnhold slipper ut ekstremt mye mer klimagasser enn alle andre matvarer.

Nødvendig politikk for å få ned utslippene er å redusere de høye subsidiene til produksjon av rødt kjøtt som innenfor rammen av det lukkede norske markedet, betyr å senke forbrukssubsidiene. I beregningene er en prisøkning på 50 prosent nødvendig for å halvere konsumet. For forbrukerne motsvares dette av prisnedgang på andre varer som får økt konsum. Den viktigste implikasjonen for forbrukerne vil være at rødt kjøtt går fra å være hverdagsmat til å bli festmat.

Omleggingen kan gi en årlig reduksjon i jordbruksstøtten på vel fem milliarder kroner

Som allerede antydnet er det ikke bare utslippene som er høye for rødt kjøtt - også kostnadene. Produksjonskostnadene er på over 100 kroner per kilo kjøtt fra sau og ammeku, mens de er på rundt 30 kroner per kilo lyst kjøtt og enda lavere for fisk.

To tredjedeler av kostnadene dekkes av skattefinansierte subsidier. Det vil si at omleggingen kan gi en årlig reduksjon i jordbruksstøtten på vel fem milliarder kroner.

Dette kan være en nyttig opplysning for politikere som i disse dager er opptatt med statsbudsjettet. Og kanskje kan lavere forbruk av rødt kjøtt til fordel for fisk, grønnsaker og korn også være bra for den norske folkehelsen.

Ivar Gaasland, Institutt for økonomi, Universitet i Bergen

Debattansvarlig: Sverre Strandhagen **Telefon:** 22 00 13 93 **Epost:** debatt@dn.no **Telefaks:** 22 00 11 10

Hovedinnlegg/kronikk: Maks 4500 tegn inklusive mellomrom **Underinnlegg/replik:** Maks 1500 tegn (ca. 250 ord) **Legg ved portrettfoto.**

Alt stoff som leveres til Dagens Næringsliv, må produseres i henhold til Vær varsom-plakaten. Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter. Debattinnlegg honoreres ikke.